

Treskoposten

GABRIEL SCOTT dagene 2017

Lørdag 26. august

Familiearrangement på
skolehuset i Gamle Hellesund

Kl. 12.00:

Båtskyss fra kirkebrygga i Høvåg.

Kl. 16.30: Retur til kirkebrygga

Søndag 27. august

Kl. 19.00:

Konserten «Sør i skjærene»
Færvik kirke, Tromøy.

Billett ved døra kr 250,- (medl. kr 200,-)

Onsdag 30. august

Kl. 19.00:

«Johan Falkberget og Gabriel Scott
- nestekjærlighetens budbærere»

Scandic Hotell Grimstad, Scottsalen

Fri entré. (Kaffe og kake kr 100,-)

Lørdag 2. september

Kl. 18.00: Forestillingen

«Kilden i ord og toner».

Lillesand ungdomsskole, amfiet.

Billett ved døra kr 300,- (medl. kr 250,-)

Søndag 3. september

Kl. 19.00:

Kveldsgudstjeneste i Høvåg kirke

Prest og taler, Ivar Skippervold

Bekransning av Scott-varden.

Se fullt program side 3

Søndag 10. september

Svalandsheia.

I Gabriel Scotts fotspor

i Birkenes. Se side 18.

Andre arrangementer
www.gabrielscott.no

Medlemstur til Maagereiret

17. juni var det duket for
medlemstur til
Maagereiret på Tromøya
utenfor Arendal
i forbindelse med at
Gabriel Scott Selskabet
feirer 20-årsjubileum.

Se side 6.

Maagereiret - Gabriel Scotts hjemsted
fra 1917 frem til hans død i 1958.

Selskabets leder har ordet	Side 2
Gabriel Scott dagene 2017	Side 3
Årsmøte 2017	Side 4
Ole Geir Feste in memoriam	Side 5
Medlemstur til Maagereiret	Side 6
Ingjerd leste fra "Kilden" på Lillesand folkebibliotek	Side 8
Leverte åtte dager gammelt brød til Scott	Side 9
I Barkefletterens Rike	Side 10
Scotts bryllupssang i Konsmo 1894	Side 12
Foredrag av Gunnar Breivik – nøysomhet i vår tid	Side 14
Modellen for Jan Vibe og steinen i kjerra	Side 16
"Jernbyrden" også på estisk	Side 17
Gabriel Scotts bord	Side 18
Fra "Digte" til "Årringer"	Side 19

Redaktør:

Vibeche Grødum, mob. 413 68456
vgrodum@gmail.com

Journalister:

Kirsten og Thor E. Hanisch

Forsendelse:

Harde Johannessen, mob. 907 59519
hardej@hotmail.com

Layout/trykk: Trond Print Design as

Styret i Gabriel Scott Selskabet

Leder:

Anders Bjørnholmen
mob. 986 67724
signeanders@gmail.com

Styremedlemmer:

Martin Birkeland, mob. 906 14729
martbirk@broadpark.no

Harde Johannessen, mob. 907 59519
hardej@hotmail.com

Peer Rødal Haugen, mob. 992 61422
post@peers.no

Ingjerd Modal, mob. 415 24671
ingjerd.modal45@gmail.com

Vararepresentanter:

Unni Kirsten Hansen, mob. 470 95858
unnihans@icloud.com

Vibeche Grødum, mob. 413 68456
vgrodum@gmail.com

Webansv.:

Arthur Myhre Scott, mob. 415 39789
icelandairwaves@gmail.com

www.gabrielscott.no

Forlaget:

Peer Rødal Haugen, forlagssjef
mob. 99261422
epost: post@peers.no

Eva Kristiansen, salgsmedarbeider
mob. 99502525
epost: eva@aktivinvest.no

Arne Henriksen, forlagsmedarbeider
mob. 90956054
epost: arhehenr@online.no

Arrangementskomité:

Signe Bjørnholmen, mob. 958 81824,
May Roberstad, mob. 917 33868,
Jens Stien, mob. 415 88843,
Jorun Vatland mob. 481 59741

Valgkomité:

Signe Bjørnholmen, leder,
Ingjerd Modal, Elisabeth Dobey
Vara: May Roberstad

Lederen har ordet

**Kjære medlemmer og venner
av Gabriel Scott Selskabet.**

Det er Sankt Hans-kveld.

Tankene mine fører meg til Scotts dikt St. Hans-kveld. Dette diktet har Asbjørn Arntsen tonesatt, og under Jernbyrden-forestillingene ble denne sangen sunget av koret hver kveld. For oss som fikk være deltakere, ble dette noen minnerike kvelder.

Tenk om tiden kunne skrues tilbake? Eller om Spelet igjen kunne bli iscenesatt?

Fra tankeflukten min kommer jeg raskt tilbake til virkeligheten, for jeg er langt borte fra Høvåg og hjemlige trakter. Klokka har passert ett på natta, men her vi sitter er det lyst. En lav sol sender sine stråler over oss, mens vi sitter og ser at bålet på stranden dør ut. Jeg opplever midnattssol for første gang. Vi er på ferietur, og vi er på stranda ved Longyearbyen på Svalbard.

Mektig og uvant natur omgir oss. Høye fjell med lange rette topper og dalsidene der snøen ennå ligger. Rett imot oss på andre siden av fjorden kneiser høye spisse fjell opp fra havet. Området bærer med rette navnet Spitzbergen.

Det er mye å oppleve, mange inntrykk som gjør at det blir vanskelig å få tankene rettet mot det å skrive noen ord til Treskoposten. Jeg vet jo at Scott oppholdt seg både i Tyskland, Spania og Italia. På disse reisene fikk han inspirasjon til å skrive flere av sine bøker. Jeg kan bare konstatere at konsentrasjonen blir stadig avbrutt av den mangfoldige naturen som omgir en her.

Jubileumsåret for Gabriel Scott Selskabet markeres med mange arrangementer. Dere vil finne omtale og program for disse arrangementene i denne Treskopost. 20-åringen er markert, og kommer til å markere seg fra flere sider. Det er i dag ikke bare Sørlendinger som har hørt om Gabriel Scott Selskabet, Jernbyrden, eller har lest en av Gabriel Scotts bøker i ny utgivelse. Vi registrerer interesse for Scotts litteratur også blant befolkningen i våre andre landsdeler ved at bøker bestilles fra forlaget vårt og sendes landet

rundt. En stor takk til forlagsgruppa som sørger for at det stadig kommer nye nyttgivelser.

Samarbeidet med Lillesand folkebibliotek, Lillesand Hotel Norge og Gabriel Scott Selskabet som vi har kalt "sammen for kultur" arrangementer der vi får servert opplesning fra Scotts litteratur, lokalhistoriske innslag og gjerne et musikalsk innslag, mens Lillesand Hotel Norge sørger for at ingen går sultne hjem. Vi håper at vi får mange slike arrangementer.

Under LillesandsDa'ene, sørget Ingjerd og Tøtta for at både sommergjester og fastboende fikk med seg opplesning fra "Kilden" og vakker utstilling. Mange takk til Bibliotekets ansatte, til Ingjerd og Tøtta.

Arrangementer i samarbeid med lokale museums- og historielag har blitt populære og vært godt besøkt. Vi har besøkt steder som Scott beskriver i sin litteratur, eller steder vi vet han har oppholdt seg og vært knyttet til.

I styret i Gabriel Scott Selskabet setter vi stor pris på den interesse, velvilje og ikke minst oppmuntring som vi får ved den gode kontakten med Scotts barnebarn Arne, Helge og Jan Scott. Det ble en uforglemmelig dag, lørdag 17.juni da et drøyt trettitalls medlemmer fikk besøke "Maagereiret", Scotts hjem. Arne Scott som er eier av stedet i dag har tatt vare på huset, og til og med latt dikterens arbeidsrom stå urørt. En stor takk til Arne Scott med familie for gjestfriheten og for omvisning i huset.

Undertegnede fikk telefon fra lederen av pensjonistforeningen i Kristiansand Frikirke. Overrasket ble jeg da det var et ønske å få komme til Høvåg, besøke Kirka, gå tur i området, og så ønsket de å høre om Gabriel Scott og hans tilknytning til stedet. Jeg måtte spørre om han hadde lest i "Kilden" om Markus sitt syn på Frikjerka. Han bekreftet at det hadde han lest. Rundt førti spreke pensjonister fikk en fin tur til Røynevarden der de fikk høre om 8.april 1940 og "Rio de Janeiro". På turen ned fikk de også se Kvanneid Pensjonat. I Høvåg Kirke fikk de høre

Seniortur til Høvåg; her er deltagerne samlet på toppen av Røynevarden.

om Scotts levnetsløp. Dagen ble avsluttet med andakt. En stor takk til Lars Petter Østeby som fortalte om kirkestedet og om krigsutbruddet i 1940.

I forrige Treskopost er Selskabets historie gjengitt. Tyve minnerike år er tilbakelagt. De av oss som har fått følge Selskabets reise gjennom disse årene, har fått oppleve mange flotte arrangementer, flinke og iderike ledere, interessante forestillinger, mye vakker musikk og dyktige aktører som medvirket med foredrag, opplesning, og skuespill. Vi takker dere alle for det dere har bidradd med. Deres bidrag har medvirket til at Selskabet i dag er en livsfrisk forening. Til dere, våre medlemmer og venner vil vi også rette en stor takk for at dere støtter oss. Det gir oss inspirasjon og lyst til å drive Selskabet videre fremover slik at hele Gabriel Scotts forfatterskap for fremtiden skal være lett tilgjengelig.

I løpet av disse tyve årene er det dessverre bidragsyttere som er gått bort, og som vi idag ikke når med vår takk. Personer som gav av seg selv og har vært med på å gjøre Gabriel Scotts forfatterskap kjent. Ole Geir Feste gikk bort 1. juli. Et ubeskrivelig trist budskap å motta. Den siste gangen han opptrådte for oss var i rollen som Pider Ro søndag 5. februar på Biblioteket og Hotel Norge i Lillesand. Det ble en uforglemmelig forestilling. Jeg opplevde ham fremføre mange tekster og mange roller, men denne dagen overgikk han seg selv. Det ble den beste, men dessverre den siste. Jeg var så heldig å bli godt kjent med ham i forbindelse med fremføringen av forestillingene av Jernbyrden. Han ble en god venn med alle. Og for ham var vi like viktige i rollene. Det gjaldt så vel amatører som profesjonelle. Det blir et stort tomrom og et dypt savn etter Ole Geir. Fred over hans minne.

Beste hilsen
Anders Bjørnholmen, leder

GABRIEL SCOTT dagene

LØRDAG 26. AUGUST

Familearrangement, skolehuset i Gamle Hellesund

Kl. 12.00: Båtskyss fra kirkebrygga i Høvåg.

Kl. 13.00: Gammeldags skoletime med **SIGRUN KJØSTVEDT**

Kl. 14.00: Salg av fiskesuppe og kaffemat. Utlodning.

Kl. 14.45: Sang av «**MINIKLANG**»

Kl. 15.15: Leker for barn.

Kl. 15.45: Om Gabriel Scott ved **ANDERS BJØRNHOLMEN**

Kl. 16.30: Retur til kirkebrygga.

SØNDAG 27. AUGUST

Konserten «Sør i skjærene»

kl. 19.00: Færvik kirke, Tromøy

Medvirkende: **JON KLEVELAND** og **SIV JUSTNÆS**,
RUNAR NØRSETT, gitar og **PER ERIK OLSEN**, bass.

Billett ved døra kr 250 (medlemmer kr 200)

ONSDAG 30. AUGUST

**«Johan Falkberget og Gabriel Scott
– nestekjærlighetens budbærere»**

Kl. 19.00: Scandic Hotell Grimstad, Scottsalen

Foredrag ved **RAGNAR EVENSTAD**, tidl. lærer og inspektør
ved Bakketun folkehøgskole, red. av boken «Vendt mot lyset –
Johan Falkberget i liv og diktning». Boksalg og kaffepause.

Fri entré. (Kaffe og kake kr 100,-)

LØRDAG 2. SEPTEMBER

Forestillingen «Kilden i ord og toner».

Kl. 18.00 Lillesand ungdomsskole, amfiet

Foredrag av biskop **PER ARNE DAHL**

Pause med kaffe/kake og boksalg.

«Kilden i ord og toner»,

med skuespiller **ANDREAS KVEBÆK DAHL**

og musiker **STIAN TVEIT**.

Billett ved døra kr 300 (medlemmer kr 250)

SØNDAG 3. SEPTEMBER

Kl. 19.00 Kveldsgudstjeneste i Høvåg kirke

Prest og taler **IVAR SKIPPERVOLD**

Bekransning av Scott-varden etter gudstjenesten

Årsmøte 2017

Av Harde Johannessen

20. mars hadde vi årsmøte på Høvåg bedehus. Der var 34 personer til stede. Leder Anders Bjørnholmen ønsket velkommen.

Vi hadde ett minutts stillhet ifm Stein Gauslaas bortgang.

Jens Stien ble valgt til dirigent. Årsberetningen ble gjennomgått og godkjent. Til regnskapet kom det spørsmål om «Tap på fordringer» kr 14 049,-. Det ble det forklart med at Vivo-kjeden som gikk konkurs har solgt bøker for oss i kommisjon, men har ikke oppbevart pengene våre for kommisjonssalget for seg selv, slik man skal. Dermed har pengene våre gått med i det store sluket. Også flere andre tapte på konkurransen av lignende årsaker. Regnskapet ble godkjent.

Årsmeldingen for forlaget ble gjennomgått av forlagssjef Peer Rødal Haugen, og godkjent. Vi vedtok diverse små endring av vedtektene. Signe Bjørnholmen leste opp valgkomitéens forslag til nytt styre. Alle ble valgt enstemmig.

20-årsjubileet ble blant annet markert ved at det ble gitt en ekstra oppmerk-

somhet til Ingjerd Modal, Karin Othilie Mollestad (Tøtta) og Anders Bjørnholmen for deres store innsats for Gabriel Scott i 20 år. De fikk hver sin spesiallagde kopp produsert av Grethe Othilie Gullaksen i Brekkestø. Ingjerd har vært med på det meste, men kanskje mest som formidler og organisator. Tøtta har blant annet pyntet med alskens nydelige blomster og dekorasjoner, og har gjort et gedigent arbeid med å dokumentere i flotte store albumer alt som er skrevet i Gabriel Scott sammenheng. Anders har blant annet vært organisator og kasserer og skuespiller for Scott ved flere anledninger. De takkes på det varmeste!

Anders Bjørnholmen delte ut roser til mange som har bidradd på hver sin måte i Gabriel Scott Selskabet. Så var vi så heldige at Tore Thomassen holdt en flott konsert for oss.

May Roberstad

Thor Einar Hanisch og Anders Bjørnholmen

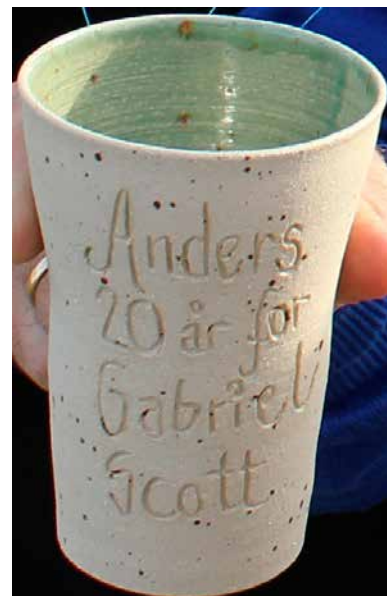
Foran: Bjørn og Elisabeth Magnusdal
Bak: Jens Stien mottar blomst av Anders Bjørnholmen.

På årsmøtet i mars fikk Karin Othilie Mollestad (Tøtta), Anders Bjørnholmen og Ingjerd Modal hver sin kopp som takk for alt sitt arbeid i Gabriel Scotts tjeneste i 20 år. Her er de avbildet 22. mai i Brekkestø, samme datoen som Selskabet ble dannet i 1997. Koppene er laget av Grethe Othilie Gullaksen i Brekkestø. Tusen takk for deres enorme innsats! Vi er imponert over hva Gabriel Scott Selskabet har klart å utrette på disse årene.

Karin Othilie Mollestad, Anders Bjørnholmen og Ingjerd Modal med "20-årskruset".

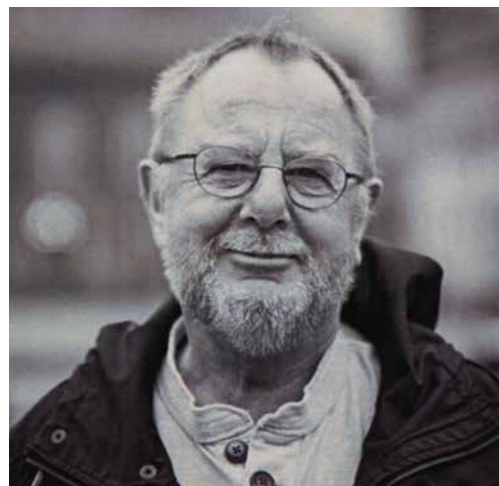
"20-årskruset". Laget av Grethe O. Hegland Gullaksen.

Ole Geir Feste in memoriam

(27. Sept. 1952 – 1. Juli 2017)

*Der skreg en fugl over øde hav,
langt fra lande.
Den skreg så sårt i den høstgrå dag,
flaksed i brudte, afmæktige slag,
seiled på sorte vinger
bortover hav.....*

.....
Vilhelm Krag (Digte 1894)

Det var med en blanding av sjokk og vantrø jeg mottok meldingen om at min gode venn og kollega gjennom flere tiår, Ole Geir, forlot oss sent om kvelden lørdag 1. juli. Vi hadde visst om hverandre og vært "på hils" lenge da han kom til Møvig Skole, der jeg allerede hadde vært ansatt noen år, på slutten av 80-tallet. Det utviklet seg til vennskap ganske fort, og Ole Geir var et friskt innslag i kollegiet.

Men i tillegg til å være en høyt skattet lærer både blant elever og kollegium dyrket han hele tiden sine kunstneriske hovedinteresser teater og visesang. Han var jo allerede velkjent for sine forestillinger i regi av Kristiansand amatørteater der han var en sentral figur gjennom mange år i forestillinger av et meget vidt spekter – Bjørneboe, Ionesco, Kafka osv. Ole Geir hadde ingen fordommer. Eksperimentelt teater eller tradisjonelt teater – det var samme sak bare det ble gjort med kvalitet.

Ole Geirs brede nedfallsfelt gjorde ham etter hvert kjent også utenfor det lokale teatermiljøet, så han fikk roller i kinofilmer som "Yohan barnevandrer" og "Camilla og tyven".

Etter hvert ble han også en sentral person i det lokale visemiljøet. Mange husker sikkert forestillingene hans med viser av Jacques Brel – hans egne oversettelser – og Cornelis Vreeswijk – også det hans egne gjendiktninger. Men han skrev også et knippe egne visetekster som nok et stort visepublikum i hele distriktet har hatt gleden av å oppleve.

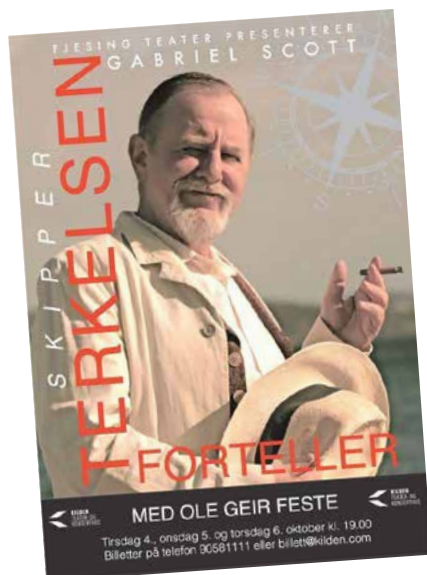
Allikevel er det nok hans levendegjøring av Gabriel Scotts figurer "Pider Ro" og "Skipper Terkelsen" det brede publikum husker ham best for i dag. Etter en kort periode som ansatt ved Agder Teater dannet han sitt eget friteteater med bare ett medlem – ham selv. Dette ble hans levebrød de siste årene, og hans gode venner Pider Ro og Skipper Terkelsen gjorde det til et relativt godt levebrød.

Dette ble mye opprømsing, det blir det med en mann som har gjort så mye opp gjennom årene. Og jeg kunne skrevet atskillig mer. Men for meg var Ole Geir først og fremst en god venn. Som venn tok Ole Geir stor plass, så det var ikke alltid så lett for andre å komme til orde. Men sånn er det med store personligheter. Nå ser vi hvor stort tomrom han etterlater seg.

*Et menneske kommer til verden –
en ånd daler ned på jorden,
den roter en støvsky opp omkring seg,
tar støv på og sleper det rundt.
Når dens tid her nede er omme,
legger den atter støvet av
og vender tilbake til det eviges favn.*

.....
Gabriel Scott (Kilden 1918)

Frik Hougen

Ole Geir Feste som Pider Ro

Medlemstur til *Maagereiret* i forbindelse med Gabriel Scott Selskabets 20-årsjubileum.

Av Vibeche Grødum

17. juni var det duket for medlemstur til *Maagereiret* på Tromøya utenfor Arendal i forbindelse med at Gabriel Scott Selskabet feirer 20-årsjubileum. Det var bestemt av styret i samråd med Arne Scott, nåværende eier av eiendommen, at det kun var tillatt for medlemmer denne gangen. Forrige gang Gabriel Scott Selskabet arrangerte tur til Gabriel Scotts hjemsted var i forbindelse med 10-årsjubileumet til Selskabet. Da dukket det opp ingen mindre enn 200 stykker, til GSS og Arne Scotts store glede og fortvilelse.

Vi kunne ikke håpet på bedre vær denne dagen. Solen skinte og alle var i strålende humør. Med flagget til topps åpnet Arne og Helge Scott med glede dørene til hjemmet som en gang tilhørte vår kjære forfatter.

Noen av oss tok først turen til Færvik kirke hvor Gabriel Scott ligger begravet sammen med sin kone, Birgit Scott og sin sønn, Elg Bjarne, fra hans første ekteskap. Karin Othilie «Tøtta» Mollestad hadde laget en krans som ble lagt ned for anledningen.

Anders Bjørnholmen ved gravstøtten til Gabriel Scott, Birgit Scott og Elg Bjarne Scott på Færvik kirkegård på Tromøya.

Selve arrangementet begynte kl.13.00 og alle møtte opp på stedet. Først var det lagt opp til omvisning i «bua», så i hovedhuset.

Det viser seg at deler av interiøret i «bua», som familien kaller det, er fra den tiden Gabriel Scott bodde på den

gamle prestegården i Høvåg. Det var blant annet spisestuestoler og en sofa, og man kunne tydelig se at det var dyre gjenstander de hadde hatt når han vokste opp.

Deretter gikk turen inn i selve hovedhuset og omvisningen startet i arbeidsværelse som Gabriel Scott kalte det. Her er alt bevart slik det var fra den tiden Gabriel bodde der sammen sin tredje kone Birgit og sine sønner fra sitt første ekteskap og deres felles sønn Dag.

Det var Arne og Helge Scott som stod for omvisningen og det ble fortalt mange spennende historier.

Helge Scott fortalte blant annet at det var kun han som slapp inn i arbeidsværelse til Gabriel Scott. Scott var ikke glad i bråk, men Helge var en stille og rolig gutt som gjerne kunne sitte og leke for seg selv og dette likte Gabriel spesielt godt. Han hadde gjerne sjokolade i skuffen som han bød på da han fikk Helge på besøk.

– En gang jeg fikk lov å komme inn på kontoret spurte bestefar meg hva jeg hadde lyst på. Han trodde selvfølgelig at jeg hadde lyst på sjokolade, men nei, denne gangen ville jeg ha en hammer. En hammer, sa bestefar forfjamsset, men en hammer hadde han og den fikk jeg, ler Helge Scott.

Arne og Helge Scott har mange barnsminner fra den tiden de var på besøk hos bestemor og bestefar.

– Jeg husker at det var en helt spesiell lukt her. Det var *Maagereirlukten*, forteller Arne Scott.

Huset er plassert i en skråning og det rant derfor vann inn i kjelleren som skapte denne lukten.

Arne Scott.

Helge Scott.

– Den kunne sitte klærne i dagevis, ler Arne Scott når han tenker tilbake på sine barndomsminner fra huset.

Navnet *Maagerei*ret var det Gabriel selv som fant på. Det var fordi det alltid var et virvar av skrålende måker på Torungen fyr og på Skottholmene (ikke oppkalt etter Scott), som var en del av utsikten hans fra huset.

Huset het opprinnelig *Luneborg*. *Luneborg* var heller ikke noe dårlig navn, da det ligger godt beskyttet mot vær og vind.

Gabriel Scott kjøpte huset i 1916 med god hjelp fra Thrine Schibsted i *Aftenposten* og hans forfatterkollega Vilhelm Krag. Huset tok han over i januar 1917. Gabriel var nyseparert fra sin andre kone, Dagmar og hans første kone – Ellen, hadde gått bort av hjertesvikt bare tre år tidligere.

Scott var 43 år da han flyttet inn i huset med sine tre gutter.

Jernbyrden hadde kommet ut to år tidligere og var en stor suksess. Den ble blant annet anmeldt på *Aftenpostens* førsteside av forfatterkollega, Knut Hamsun. Men Gabriel Scott hadde i lengre tid stridd økonomisk. Selv om *Jernbyrden* var en stor suksess tjente han ikke store penger på boken. Det var derfor et tøft liv for dem i begynnelsen.

Helt i begynnelsen av mars samme år blir den mellomste sønnen, Elg Bjarne syk. Gabriel trodde det bare var vanlig halsesyke han hadde fått og ba inn noen få venner til selskap på kvelden. Den kvelden ble Elg Bjarne veldig syk og døde dagen etter av hjernehinnebetennelse.

Scott snakket lite om Elg Bjarne sin død i ettertid, men han skrev noen brev til sin gode venn Vilhelm Krag om det som hadde hendt.

«Ja, tænk, her sat jeg saa glad som aldrig før i mit liv, der var ingenting som manglet, synes jeg – for første gang», men så skjer det verst tenkelige et menneske kan oppleve.

Ikke så lenge etter, på en av sine turer til Mandal, treffer Gabriel Scott den 21 år yngre Birgit Gabrielsen. Her var det kjærlighet fra første blick fra forfatterens side, men familien Gabrielsen var ikke spesielt begeistret for denne mye eldre mannen.

*Maagerei*ret - Gabriel Scotts hjemsted fra 1917 frem til hans død i 1958.

– Det var første gangen min bestemor har grått i et bryllup, forteller Birgit Scott sin niese, Gerd Andersson.

Men det skulle vise seg at de to fikk et veldig godt ekteskap som varte livet ut for dem begge.

Gerd Andersson.

Arrangementet ble avsluttet med medbragt niste og nydelig bløtkake og sjokoladecake som Ingjerd Modal og Karin Othilie Mollestad stod for. Det var et vellykket arrangement og vi håper det kan gjentas på Selskabets 30-årsjubileum.

Ingjerd Modal.

Det var en interessant gjeng som satt og hørte på da Arne og Helge Scott fortalte historier fra barndommen sin.

Ingjerd leste fra *Kilden* på Lillesand folkebibliotek

Av Halvard Vesterhus

Torsdag 29. juni inviterte Lillesand folkebibliotek sammen med Gabriel Scott Selskabet til en formiddagsstund med opplesning fra *Kilden*. Ingjerd Modal fortalte at hun startet med et tekstutvalg som ville tatt to timer, men landet til slutt med et skjønnstomt utvalg på ca en skoletime. Tekstutvalget presenterte viktige deler av livet til fiskeren Markus og ble vakkert fremført med en nærhet til dette stoffet som kjennetegner Ingjerd. Det var absolutt stillhet i lokalet mens Ingjerd leste og de ca 70 tilhørerne fikk med seg en liten høytidsstund denne timen på biblioteket.

Lillesand Folkebiblioteks flotte beliggenhet ut mot Lillesand havn med utsikt mot Storegabet gav den perfekte ramme for opplesningen, med Karin Othilie Mollestad's maritime dekorasjoner tilpasset *Kilden* og lokalet. Hun hadde også laget en flott liten utstilling med keramikk fra Grethe Othilie Hegland Gullaksen og puter med fotomotiver fra Brekkestø fotografert av Olav Trygve Tønnessen.

Kari Åmlid Eriksen fra Lillesand folkebibliotek kunne til slutt avrunde det hele med flotte blomsterbuketter som takk til Ingjerd og Tøtta for deres bidrag. Mange benyttet også anledningen til å se seg rundt i bibliotekets Gabriel Scott rom og utstillingene med Scotts litteratur.

Ingjerd Modal ved Tøtta Mollestad sin *Kilden*inspirerte montasje.

*Kilden*opplesning samlet fullt hus på Lillesand folkebibliotek.

Blomstertakk til Karin Othilie "Tøtta" Mollestad.

Utstilling av Grethe Othilie Hegland Gullaksen, keramikk og Olav Trygve Tønnessen.

OPPFORDRING!

For rask kommunikasjon med Selskabets 469 medlemmer om nye arrangementer m.v., mail da inn din e-postadresse til Harde Johannessen, hardej@hotmail.com

Leverte åtte dager gammelt brød til Scott

Av Harde Johannessen

– Jeg var visergutt på I. Fredriksen kolonial på Tromøya, forteller Finn Andersen. Hver fredag og lørdag gikk vi med varer. Jeg startet i 14-årsalderen. Fredriksen kjørte rundt, og jeg løp med varene. Birgit Scott bestilte stadig åtte dager gammelt brød. Da måtte Fredriksen over til baker Tjøstovlsen og sikre seg at han fikk brød som var så gammelt. Vi lurte fælt på hva han skulle med de gamle brødene. Kan han ha brukt dem til å skyte på, som leirduer?

– Jeg bodde oppe på Brattekleiv. Vi gikk ofte turer opp til Tjenna og gikk på skøyter. Og der kom Gabriel Scott forbi hver eneste dag med sin skyggelue og sin sølvstokk, på vei til sønnens grav ved Færvik kirke. Jeg husker veldig godt at han stoppet oss barna ofte, for han likte å snakke med oss. «Hva leser frøken på skolen nå da», spurte han. Jeg syntes det var rart at han rullet på r-en. Da måtte vi som sant si at det var Pippi Langstrømpe det gikk i. «Hmm hmm ja» humret han og gikk videre, forklarer Finn Andersen.

– Da vi kom til ham med varer, så sier han «kom inn Fredriksen». Så tok han ned bildet i skrivestua si, og tok frem en 22 kaliber pistol, og så skjøt han med «eikenøtter» - den lille ammunsjonen som man kan få. Han var jo en enorm skarpskytter.

Det sies at ifølge hushjelpen påstod Scott at han hadde fått tilbud om å delta på OL i Berlin i 1936, forteller han videre.

I. Fredriksen kolonial.

– Det siste året jeg leverte varer var jeg blitt 18 år og hadde tatt sertifikatet. Det var i 1959, året etter Scott døde. Vinteren 1957/58 ble Scott innlagt på Aust-Agder sykehus. Da var min eldste bror Ole Martin med i heimevernet. Det var en veldig vinter, isen lå tjukk helt ut til Torungen. De gravde seg ned til *Maagereiret* og bar Scott ut i en bære fra heimevernet. Det var siste gang Scott så *Maagereiret*, sier Finn Andersen. Finn Andersen har laget melodi til Scotts dikt «De kom», om da tyskerne kom til Norge. Det er en dramatisk melodi i moll.

Det med brødene ble tatt opp i plenum da Gabriel Scott Selskabet besøkte *Maagereiret* 17. juni i år.

Det kom fram at Gabriel Scott var en nøysom mann, og at gammelt brød nok var billigere enn ferskt. Dessuten likte ikke Scott ferskt brød, sa niesen Gerd Andersson. I tillegg var det en vanlig oppfatning at ferskt brød var usunt.

Åtte dager var et vanlig uttrykk for ei uke, fordi man telte med dagen i dag.

– Seiemåten 'om åtte dagar' for 'ei veke' var ganske utbreidd, sier Sylfest Lomheim. Man telte med dagen i dag, avslutter han.

Tekst: Gabriel Scott
i Agderposten 11.6.1945

DE KOM

Melodi:
Finn Andersen 19.3.2015

Cm Fm D7(b9) G Eb Ab F/A Bb

De kom med glatte broderord og snakket opp om rett og fred. Men

6 Ab Gm Fm Eb Fm F/A Bb

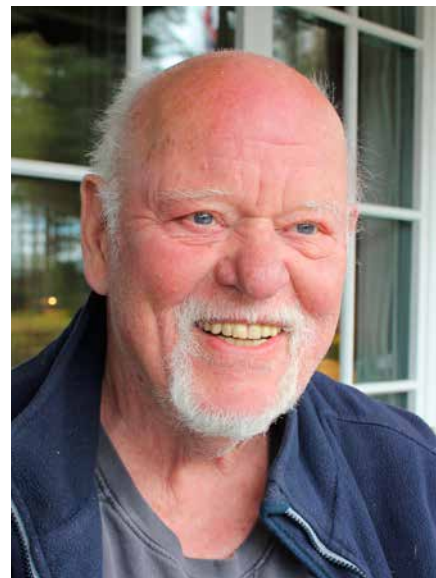
hadde sine bødler med og skjendet folk og jord. Ja

10 Cm Fm D7(b9) G Ab Bb7 Ebmaj7

hvor de feiret sine slag og reiste sine telter, led

14 D7(b9) G7 Cm

æren nedder lag.

Finn Andersen.

I Barkefletterens Rike - et Gabriel Scott-arrangement

Av Daniel Grørdum Lurdalen

Onsdag den 5. mars ble Gabriel Scott-arrangementet «I Barkefletterens rike» avholdt. Arrangementet var et samarbeid mellom Gabriel Scott Selskabet og Sammen for Kultur. Kvelden startet i Lillesand folkebibliotek hvor Ingjerd Modal og Torbjørn Ribe leste et utdrag fra boka om Søren Røsnes, barkefletteren fra Røsnes, før turen gikk videre til Lillesand Hotel Norge. Her fikk vi servert nydelig lammesteik med tilbehør mens vi så på en film om eikeborkfletting instruert av Anders Isefjær. På tross av snøstorm denne kvelden dukket det opp hele 40 mennesker på arrangementet.

Barkefletteren – en krønike fra en utgrænd av Gabriel Scott ble utgitt av Gyldendal forlag i 1931 og i denne boken blir vi kjent med en eldre mann ved navn Søren Røsnes. Søren har aldri vært noen staselig til kar, men har likevel alltid hatt lille-broren sin Anders å støtte seg på. Anders var ekstremt praktisk anlagt av seg og stelte til for at Søren skulle ha det godt, enda det ikke var mange årene mellom dem. Etter brorens død blir Søren nødt til å ordne til for seg selv for å beholde helsa. Dette betød at han måtte sette ut revefeller, koke kaffe, og forberede den minste matbit selv og ellers stå for alt han hadde til odel og eie. Det var likevel rart med det – en trengte knapt å eie nåla i vegg, men skulle det nå en gang komme besøk på døra ville en by på det en hadde liggende.

Det være seg han de kalte «Baronen», Gregert Snemyr oppe ved stemmen. Ja, han som gikk for å være den gale i de traktene der. Han som tuslet og leitet etter sølvet som han hevdet han hadde funnet, men som han ikke husker hvor han har lagt. Søren visste da godt at «Baronen», den gale, slettes ikke var noe mer sinnssyk enn de andre, men ryktene fløt kjapt om det var noe å ta tak i.

Kanskje var det han de kalte «Greven», korporalen inne i skogen og nærmeste nabo som var blitt så stormannsgal, der han bodde etter at han fikk den fattigunderstøttelsen. Alt var liksom så storlått og hederlig hos «Greven».

«Jollen» kunne da godt finne på å stikke innom. Hun var ikke mer enn noen og tyve år, og hadde en ung og sprek kropp, det var tydelig, hun var bare litt klumpete skapt, om en kunne si det slik. Likevel kunne en ikke være så kresen på det. Ja for Søren tok seg ofte i å begå tankesynd. Han hadde aldri hatt ei kone, så gjerningssynd var det da ikke, men han tenkte titt og ofte over hvordan det ville vært og hatt ei kone.

Nei, denne gangen var det nok Søren selv som satt i klypa. Det ble heller ikke gildere da han med den ene revefellen brakk av foten til Kleopatra, geita til selveste «Greven», som gjorde at «Greven» tok det han kunne finne av verdi hos gamle Søren som erstatning. Det var liksom så utgjort alt sammen. Han kunne da alltid gå ned til Thomas Drange og be om å få arbeide litt. Thomas var streng, men var alltid velvillig sånn sett. Her hadde han også tidligere arbeidet med barkefletting. Søren var kanskje ikke den hurtigste i prosessen, noe som kanskje ikke var så rart med tanke på alderen. Men nøye det var han, særdeles grundig, og dette var noe Thomas satte pris på.

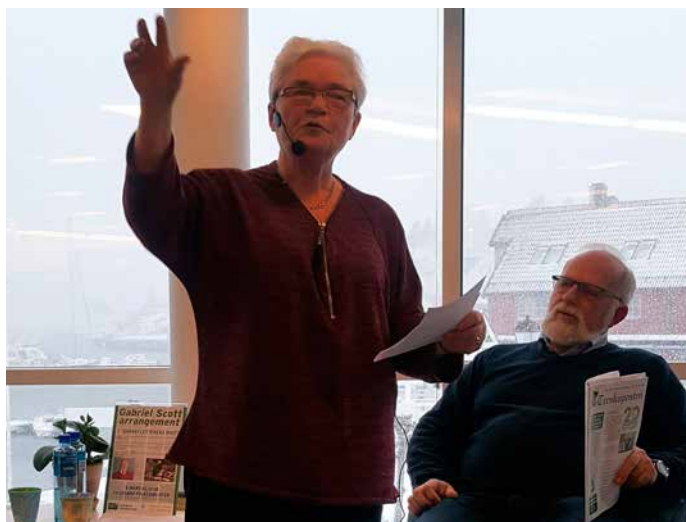

Anders Bjørnholmen, Torbjørn Ribe og Ingjerd Modal på Lillesand folkebibliotek.

Vanligvis hadde Søren også selskap når han satt med sitt og arbeidet. Selvsagt var broren med, men også Anders Baardsen fra Trøde, han de kalte «Konsulen». «Konsulen» var så merkelig skapt, så kortbeint og stut av vesen og brukte alltid høye hatter for å virke verdig. Det var også han som gikk under kallenavnet «Pyt Holloi». Ja for da Anders Baardsen var liten, var han ingenting mot «Pyt Holloi». Han «Pyt Holloi» var liksom så meningsløst liten, og dertil så spak og tynn, en måtte gjerne se på han flere ganger for å forsikre seg om at en så riktig. Likevel kom han godt med der de andre ikke kom riktig til i det ulendte terrenget. «Pyt Holloi» sa han når han kom og samme når han gikk, dertil tilnavnet.

Nei, det var ikke et sjeldent syn å se «Konsulen» og «Pyt Holloi» med kortstokken i hånda mellom pausene, gjerne et slag femkort om jenter litt oppi lia. Men dette var likevel fortid å regne. Broren hadde passert, «Pyt Holloi» er titt og ofte ute på en av reisene sine og «Konsulen» hadde, etter at han hadde fått understøttelse som «Greven», blitt som stormann å regne han også. Nei, det var nok bare gamle Søren som fortsatt drev i samme tralten som før. En hadde gått i de samme stiene i alle sine år og fortsatte i samme gamle vaner hele sitt liv.

Lysere ble det en dag da «Pyt Holloi» banket på hos Røsnes med nyheter å fortelle. «Konsulen» skulle gifte seg med Susanne fra Stranda. Ja for hun hadde da bodd hos han en stund først, så «Pyt Holloi» hadde ofte lagt hun til i bunken med femkort, til Anders sin store forargelse. Dette ville da vært riktig hyggelig tenkte

Ingjerd Modal og Anders Bjørnholmen.

Anders Bjørnholmen og Torbjørn Ribe.

hadde å te seg med når han skulle ut å møte kjentfolk. Hatten var borte, det samme var tørkleet med løvepyrden på. Hatt skulle han da få låne, og bryllup ble det allikevel. Ja for her var jo så klart kjentfolk. Den avdanka skomakeren Gustav Botten kom, enda han ikke offisielt var bedt. Gregert Snemyr, «Baronen», klart Gregert skulle være der. Simon Hesthagen fra Isefjær, Kristen Olsen fra Holte, Salve Kvanes, Milen Eiesland og Per og Pål. Alle av samme alen som han Søren selv skulle dere tro. Noen tok av kassa, andre gikk rundt og tigget. Også skulle en ikke glemme «Pyt Holloi», som gikk rundt og skjenket dram og laget leven og fest.

Brudgommen skulle da selvfølgelig også holde tale, ja for Anders hadde blitt skjenket hele kvelden og hadde nå funnet mot til å ytre noen ord for selskapet. Stoddere var de alle sammen, mente han, men det var vel ingen skam i det? Skammen lå da på de som hadde tatt så meget at det ikke var nok igjen til de andre. Tenk så mange tusener og millioner som faktisk var i samme situasjon. Nei, «Konsulen» mente at de også burde fått sin del av kaka de også, litt rettferdighet var da ikke for mye å be om! Hva om de gikk en gruppe sammen til Tveit, til Birkenes, Randesund eller Moland og fikk med seg stodderne fra disse steder også? Klart de ikke kunne avsees da? Det oste fyllesnakk av ham, men han hadde da et poeng.

Til middag skulle det serveres nydelig kalvesteik. Full som han var mente «Konsulen» at det slettes ikke var tilfellet, men ble ikke latt komme til ordet før Susanne tiet han med tukt og ørefiker. Man fikk ikke legge så mye i det, «Konsulen» var for påvirket til å kunne ytre noen ord som ville gi særlig mening.

I sin vante hverdag satt Søren igjen og sturet for seg selv. Tankene gikk tilbake til ungdomsårene, så tom for bekymringer, da man hadde alt å leve for. Det var en enklere tid da, en tenkte liksom at en skulle være så meget når en vokste opp. Slik hadde det ikke blitt. Midt i all tristheten banker det dog på døren. Her var Botten, «Pyt Holloi», og Kristen Olsen som hadde tenkt på det «Konsulen» sa i bryllupet og ville gjøre om ord til handling. De var på vei til Tveit og ville at Søren skulle slå følge. Baronen, Milen Eiesland og Simon Hesthagen fulgte også med. Alle med hver sin høye hatt kan du vite, ingen med noen særlig planlagt rute og verden for sine ben. Alle og enhver gjenfortalte de historier om seg selv eller andre, som hadde funnet sted der de nå trasket på egenhånd. Det ble også tatt opp hva de faktisk spiste i bryllupet. Flere hadde hørt det slettes ikke var kalv, men rev de hadde spist. Kristen Olsen hadde visst sett reveskinn henge på skjuldøren. Det kunne være det samme, godt smakte det i hvert fall.

Flere og flere slo følge, men reisen utviklet seg etter hvert til å bli en kamp for å finne mat og ly. Kristen Olsen hadde blitt dårlig, så «Baronen» hadde sett sitt snitt til å ta han med tilbake. Han kunne da ikke bli dratt gjennom i all slags vær i den tilstanden han var i. En etter en dro de, det var liksom ikke noe mål og mening med det, tenkte de. Det hjalp ikke på noe særlig at det ikke ville slutte å hølje ned. Søren bestemte seg for å gjøre det samme, det var ikke noe å trakte her etter.

Hjemme igjen har det blitt sendt bud etter Søren. Det hadde høl-

jet så følt at tømmeret nede hos Thomas Drange hadde begynt å fløte. Uheldig som Søren var ble han overrumplet av alt vannet, og rakk ikke å reagere før det slo over han. Heldigvis hadde det gått greit med han, men «Baronen», som også hadde vært med på å hjelpe under fløten, tilbad seg å pleie stakkars Søren til han kom seg på fote igjen. Sengeliggende der han lå ble han godt tatt hånd om. Når Gregert dro på jobb måtte han Søren imidlertid pent ligge å vente stakkars, til han kom tilbake for dagen. Søren kunne ikke røre seg, og lå der og sturet fram til kveldinga kom og Gregert kom tilbake. Etter hvert som dagene gikk merket Søren at livsgleden mer og mer forsvant fra «Baronen». Dette hadde han opplevd tidligere, så tynn og skrøpelig han hadde blitt, men det hadde da kommet tilbake nå i det siste. Der han lå fløy tankene alle steder. Høyt og lavt.

Som tiden gikk merket Søren at han hadde blitt bedre. Han kunne enda ikke ta beina til hjelp, så «Baronen» dro han rundt på kjelke som en krøpling nærmest. Søren hadde bekymret seg så følt over hva som skulle skje med huset hans, ja for han hadde ligget litt etter med betalinga og var redd for å bli satt på kassa. Etter en prat med presten i bygda hadde dog Søren fått bekreftet at han fikk ligge hos Paal Opsal. Her kunne han godt arbeide litt på gården som takk.

Det var så rart med det syntes Søren. Her hadde han gått og bekymret seg så følt. Tenkt på hva som skulle skje med huset. Og hva med tankesynden? Hvordan skulle det gå med han når han en gang skulle falle bort? Han fikk gå bort til huset sitt å ta med seg det lille av verdi han hadde med til Opsal. Han skulle tross alt til fintfolk og måtte vise seg fra sin mest verdige side.

Nei, det ordnet seg nok for han Søren Røsnes også.

Hva er så barkefletting?

Eikeskogen på Sørlandet har til alle tider hatt stor betydning, og eikebarken var det beste middel til garving av lær og skinn. Også fiskegarn ble garvet av eikebark.

Fra og med 1965 ble det slutt på barkefletting, men Høvåg har vært så heldig og hatt en lokal barkefletter. Anders Isefjær (1882-1969) viser hvordan barkeflettingen foregikk med øks og borkeskjøre.

De brukte kun to redskaper; øks og borkeskjøre.

Det første barkefletteren gjør er å se om barken slipper lett.

En god barkefletter greide å flette et skibbon, 160 kilo om dagen. For dette fikk han rundt århundreskiftet 4 kr som var ei god daglønn. Det er grønnbarken på greinene som gir den beste kvaliteten.

Barken legges til tork med barksiden opp. I sol kunne barken være tørr på 3-4 dager.

Rett før århundreskiftet var det på Isefjær 13 barkeflettere og to hester i arbeid hele sommeren. Og det ble i alt flettet 400 skibbon bark. Dvs 6 ½ tonn.

Barken ble knippet med hjur og hegd. Det ble knippet til ei vog. Barken ble kjørt til kysten og hentet av skøyter. Eikebarken ble regnet for å gi garnene den beste kvalitet og den beste farge så de fanget godt. Garving av lær kunne ta opp til ett år.

Bilder fra middagen på Lillesand Hotel Norge.

Scotts bryllupssang i Konsmo 1894

Av Harde Johannessen

Gabriel Scott er ikke bare kystens forfatter. Han skrev også fra innlandet. Derfor hadde Gabriel Scott Selskabet et arrangement i Konsmo 23. april i samarbeid med Audnedal historielag. Vi gikk først en tre timers tur til gården Eigebø hvor Scott var ofte og lenge på besøk i perioden 1912 til 1928 hos sin venn Isak Eigebø/Koveland. Deretter var det møte i flerbrukshallen ved Anne Marie Ågedal, Jorunn Birkeland og meg selv.

Spaserturen til Eigebø startet 200 meter nord for skytterhuset. Her gikk vi opp den bratte stien som er modell for Scotts bok *Stien*. På Eigebø fortalte Kåre Eigebø og Kjell Koveland.

Isak Eigebø på gården Eigebø, antagelig 1921. Foto: privat.

Av Scotts bøker er det vel *Stien* og *Jernbyrden* som har størst tilknytning til Konsmo, i tillegg til flere artikler. Dette og mye annet kan dere høre mer om i Lillesand etter hvert. Som en smakebit kan jeg fortelle om en bryllupssang i marsj-takt som Scott skrev i 1894. Vi sang den på Konsmo-møtet.

Gabriel Scott skrev sangen til bryllupet til Torje Johnsen Midbø og Aasne Christensen Helle da de giftet seg 29. desember 1894. Det fortalte brudeparets datter, Tomine Midtbø da hun som gammel overleverte sangen til leder i stiftelsen «Det Gamle Posthuset» og Thyra Beathe Ågedal en gang rundt 1993. Thyra spurte da hvordan Tomine kunne

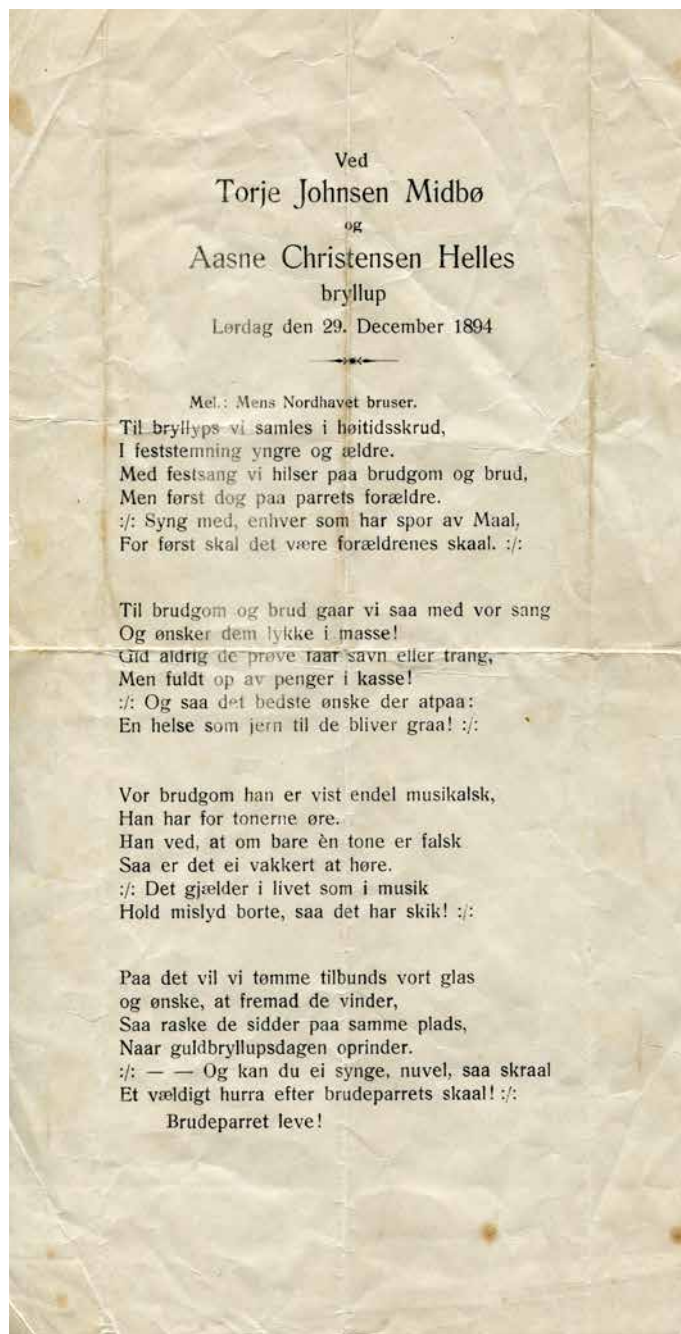

Familiebilde der Tomine sitter på mors fang. Hun tok vare på foreldrenes bryllupssang.

Historiske Foto- Marnardal og Audnedal/dbva.no
MABFB1996

Brudeparet Torje Johnsen Midbø og Aasne Christensen Helle, noen år etter de giftet seg. Foto: privat.

Brudeparets datter Tomine Midbø i avisen Lindesnes 1991. Bilde fra avisen.

vite at det var Gabriel Scott som hadde skrevet den når det ikke stod noe navn på. Tomine svarte at det var Gabriel Scott. Det var hun sikker på, og Tomine var en man kunne stole på. Som vi skal se taler også omstendighetene for at det stemmer. Tomine ble intervjuet i Lindesnes avis 6. mars 1991 om bryllupet og sangen.

Jeg har ikke funnet noe som taler for at Gabriel Scott selv var på Konsmo i 1894, så noen må ha tatt med seg sangen. Og det er nettopp det som fortelles i Lindesnes avis i 1991. Her intervjues Tomine som har tatt vare på sangen fra sine foreldres bryllup;

«Tomine har eit svært godt minne og kan fortelje mykje frå gamle dagar», og vidare; «Foreldra til Åsne held eit stort bryllaup 29. desember 1894. Det var ei meng med gjester, og bryllaupet varte i heile tre dagar – det vart endåtil trykt opp ein eigen bryllaupssong. Og på den tida var det svært sjeldan «kost». Men så var det ein slektning frå Kristiansand som kom med denne trykte songen, og det var ingen ringare enn på den tida ein svært kjend mann som heitte Johanssen. Det var nemleg han som grunna Fædrelandsvennen».

Sangens innhold bærer preg av at Scott ikke kjente brudeparet. Ser vi på for eksempel ordet 'vist' i «Vår brudgom han er vist en del musikalsk.», tyder det på at Scott ikke kjenner brudgommen. Verken bruden eller brudgommen nevnes med navn. Sangen virker upersonlig. Den er like konservativ som Scott selv. Her er et vers om brudeparets foreldre, to om brudeparet og et om bare brudgommen, men ikke noe vers om bare bruda. Det står 'Skål!' to steder, et ord som ikke er fremmed for Scott. Det virker sannsynlig at Scott har blitt engasjert av Fædrelandsvennens grunnlegger til å skrive sangen, eller kanskje heller hans svigersønn, eller eventuelt av en mekanikus T. Tallaksen.

Grunnleggerne P. E. Johanssen og O. Chr. Tangen var begge venstremenn. Derfor ble Fædrelandsvennen en venstreavis. Likevel var impulsen til å starte avisen i 1875 neppe av primært politisk karakter. Den politiske partidelingen ble ikke strek før rundt riksrett-saken i 1884. Politisk sett var avisen sentral, med en retning mot venstre. Begge grunnleggerne hadde jobbet i høyreavisen Christianssands Stiftsavis sitt trykkeri.

Fædrelandsvennens grunnleggere, trykker O. Chr. Tangen og typograf P. E. Johanssen i sitt nye kontor på torvet i Kristiansand 1893. Bilde fra boken «Med Fædrelandsvennen i hundre år 1875 - 1975»

De startet egen avis, mest for å ha mulighet til lønnsøkning. Fra 1879 holdt avisen til på torvet i Kristiansand. Bygningen gikk med i bybrannen i 1892.

Etter brannen skaffet de seg en motordrevet trykkpresse, som ble montert av mekanikus T. Tallaksen, som også var gjest i bryllupet på Konsmo. Tallaksen hadde verksted i Skippergata 7. Scott var utdannet mekaniker og kan ha kjent ham, så vi skal ikke se bort fra at sang-oppdraget eventuelt kan ha kommet via ham.

Jeg har funnet 42 ganger at Gabriel Scott hadde noe på trykk i perioden 1891 til 1894, i syv forskjellige aviser, men ingen ting i venstreavisen Fædrelandsvennen.

I et av disse advarer Scott folk mot å ha noe som helst å gjøre med venstre-aviser. Scott var nok som ung, konservativt preget av sin embetsmannsfamilie.

– Jeg tror ikke Johanssen var spesielt politisk aktiv, forteller tippoldebarnet hans Tom Stig Bisseth Johanssen, som nå eier skrivepulten fra redaksjonen på bildet. Familien vår har vel bare tradisjonelt sett hatt en dreining mot venstre.

Likevel synes jeg det virker underlig at Scott godtok et oppdrag fra grunnleggeren av en venstreavis.

Men, Johanssens datter Petrea Ragnhilde Petrusdatter (f.1864) var gift med en redaktør i høyre-avisen Christianssands Tidene, Gerhard Carlsen Gulbrandsen (1865 – 1952), som var redaktør der fra 1892 til 1895, altså da Scott skrev bryllupssangen. Så her var det en venstreavis og en høyreavis i samme familie.

Sang-oppdraget har vel mest trolig kommet via Johanssens svigersønn, for i Christianssands Tidende hadde Scott hatt noe på trykk 13 ganger, og Scotts første bok som kom ut 7. desember 1894 fikk en flott anmeldelse i avisen på julaften 1894.

Jeg tror avismennene likte å gi et oppdrag til en ny debutant til et bryllup som skulle være bare 21 dager etter debuten.

Sangen overleveres snart til Nasjonalbibliotekets spesiallesesal for privatarkiv og sjeldent materiale, for det finnes antagelig kun dette ene eksemplaret av Scotts sang.

Foredrag av Gunnar Breivik – nøysomhet i vår tid. Har Scott fortsatt noe å fortelle oss?

Gunnar Breivik

Av Vibeche Grødum

I forbindelse med Scott-dagene i fjor var det Gunnar Breivik som var den store hovedattraksjonen lørdag kveld på Møglestu ungdomsskole.

Hans tema den kvelden var «Nøysomhet i vår tid. Har Scott fortsatt noe å fortelle oss?» Han tok utgangspunkt i tre av Gabriel Scotts bøker; *Alkejegeren*, *Kilden* og *Stien*. Felles for de tre romanene er det enkle mennesket og outsideren. De som gjerne lever alene under karrige, ydmykende og smertefulle omstendigheter.

De søker seg ut i naturen og finner der sitt hjem og forankring. De velger å leve i nøysomhet – det enkle og gode liv i følge Gabriel Scott.

Kilden – eller brevet om fiskeren Markus kom ut i 1918 og ble utgitt av Aschehoug & Co, ikke så lenge etter at han flyttet inn i *Maagerei* og at hans mellomste sønn Elg Bjarne dør av hjernehinnebetennelse. *Kilden* er vel kanskje den boken Gabriel Scott er mest kjent for, men selv så ønsket han å bli husket for mange flere av sine verk. «Jeg har da ikke bare skrevet *Kilden*», har han sagt. I følge ham selv er *Stien* en av de bøkene han liker best.

Kilden kom ut året etter *Markens Grøde* av Knut Hamsun og det var mange kritikere som mente at Scott var sterkt inspirert av Hamsuns bok og at *Kilden* godt kunne hete *Havets Grøde*. Igjen så var det også mange kritikere som hevdet at uten *Jernbyrden* ville det heller ikke vært en *Markens Grøde*.

Det kan vel tyde på at de to forfatterkollegaene var inspirert av hverandre. «*Kilden* er som en lys og fager drøm» skal Hulda Garborg har sagt om boken. Boken er, om ikke inspirert av *Markens Grøde*, hvert fall inspirert av Gabriel Scotts store filosof Spinoza. Det er en slags wergelansk naturbibel sier Gunnar Breivik i sitt foredrag.

Markus lever sitt liv som fisker nede i Brekkestø. Han fisker makrell, berggylt, torsk og hummer. Han bruker redskaper som ruser, teiner og not. Han får kjøpt bryggerhuset til gamle Regine hvor han lager en liten kjøkkenhave. Markus lever et enkelt og strevsomt liv hvor han frakter jord, fisker og bærer ved. Han lever det

nøysomme liv. Han er ydmyk og åpen og han tilgir sine medmennesker. Boken handler om det å arbeide hardt og lenge, med nærvær og ferdighet og det å glede seg over de hverdagslige tingene. Det nære forholdet til naturen og det å høre til i en større sammenheng.

«For nøysomheten er lykkens vugge, den nøysomme har det oppladde sinn, den dype muld og det klare øye som likesom gjenspeiler all naturen og opptar i seg alt vakkert og godt uten å spørre om verd eller rang.»

I 1925 kom *Stien – Kristofer med kvisten* ut og ble utgitt av Gyldendal forlag. Den foregår i Vest-Agders saueområder eller rettere sagt Konsmo. *Stien* henspiller på stien som begynner i bygda og går til fjells og ender inn på viddene hvor sauene beiter om sommeren. Kristofer går ofte tur med moren sin for å plukke bær på denne stien og det er der Kristofer møter på gjeteren.

Kristofer er et mobbeoffer. Han er ikke helt som de andre – litt krum i ryggen og et hode høyere. En dag går det så langt at noen av barna på skolen kaster stein på Kristofer og uheldig som han er, detter han ned en skråning. Han blir lam fra livet og ned og blir sengeliggende i tre år. I denne perioden dør moren, klippen i livet hans. Kristofer er nå alene igjen med sin alkoholiserende far som kan forsvinne i dagevis.

Etter en tid blir Kristofer tatt hånd om av fattignemda og han kommer i utallige fosterhjem.

Etter en undersøkelse av en doktor viser det seg at Kristofer bare har hatt en midlertidig lammelse i beina og han må på nytt lære seg å gå. Dette greier han og når han er gammel nok flytter han ut og skaper seg et liv som gjeter. Han bosetter seg på stien han hadde så mange turer med sin mor og vi får en følelse av at han har funnet sitt rette plass her i livet.

«I skumringen stanset Nils og pekte: – der ser du slottet mitt, gutt! En kløftet bergvegg foran dem i mørketog inni kløften er en liten hytte, halvt steinrøys med skorstein på taket og en slags dør eller lem i brystet, den er likesom blitt til av seg selv.»

I 1933 ble *Alkejegeren – En svanesang* utgitt av Gyldendal forlag. I september 1933 skriver Scott et brev til Grieg hvor han sier «Det er ingen jaktbok, men en bok om et virkelig menneske,.. En protest mot tiden og tidsaanden så intens som jeg ut fra mit livssyn har kunne skrive det».

Boka handler om jegeren og fiskeren Tore. Den foregår i Kristiansand og kyststripen fra Mandal til Grimstad. Faren er seilmaker i Elvegaten og bor sammen med en sint og vanfør bror, som er etter Tore hele tiden. Han er mye på besøk hos slekt på Flekkerøya. Faren tar han med på fisketurer hvor de ligger ute, brenner bål og overnatter i en hule på en av øyene (østre Risholmen).

Han kalles Tore Vandmand fordi han som liten vasset etter en båt som drev av og holdt på å bli tatt av en bølge og drukne. Tore tar middelskoleeksamen og faren hans dør. Til tross for at han er flink trives han ikke på skolen. Onkelen tvinger han til å slutte og begynne i seilmakerverkstedet. Onkelen herser med han hele tiden og Tore gjør opprør. Han bestemmer seg for å leve heltids ute mellom skjærene. Først til Flekkerøya. Der forelsker han seg i Stefana. Men så flytter han ut i skjærene, først til Risholmen og siden flakker han rundt avhengig av fiske og fangst.

«Ja, dette liv gjorde Tore godt. Det uavlatelige slitet for tilværelsen, krafttakene, anstrengelsen, strabasene i det hele – han kjente han trivdes med det og fikk utløsning for sin innerste lyst.»

Han treffer den erfarne fiskeren og jegeren, Jakob, og slår seg til hos han på Østre Randøya. Kristiansand står i full brann og onkelen og Tore forsones og han flytter ut til Tore.

Han treffer Stefana igjen og forsones med henne. De gifter seg etter moster Adelaide er død og overtar hennes hus på Flekkerøya hvor han og Stefana slår seg ned. Han fortsetter som jeger og fisker selv om motorbåtens inntog har gjort at det er langt mindre fisk og fugl enn før.

På slutten av boka ser Tore hvordan «fremskrittet» brer seg i skjærgården. Det er mange folk, båter med motor og mye bråk og leven. Det er oljesøl og forurensning langs de vide strender og det er en ny sivilisasjon i utakt med naturen.

Personlig bakgrunn og inspirasjon bak Gabriel Scotts diktning.

De fleste av oss vet hvem Scott var og hva som inspirerte han. Det at han som ung gutt flyttet til Høvåg – på landet og i nærheten av sjøen preget mye av diktningen hans. Vi vet at han hadde årlige «pilegrimsreiser» til Høvåg etter han ble voksen. Han følte seg i ett med naturen der. «Fremskrittet» hadde enda ikke fått fotfeste i Høvåg. Det var enda et avsidesliggende sted hvor «tiden stod stille».

Temaer som mobbing og de svake i samfunnet, rettferdighet, godhet og nestekjærlighet er også noen av de temaene som stod Scott nærmest, foruten kjærlighet til naturen. Alle-rede som ung mann tok han sterk avstand fra den tradisjonelle kirken og han hadde sterke meninger og var tro mot dem. Dette var nok ikke lett, sett i forhold til oppveksten og de omgangskretser som familien hadde. Det krever mot å stå opp for det man tror på, selv om det betyr at man støter fra seg både familie, venner og offentlig støtte.

Hvor denne enorme rettferdighets-trangen hos Scott kommer fra er det vel ingen som vet, men det vi vet er at Kristiania-bohemen, med forfatteren Hans Jæger i spissen, kom til å øve innflytelse på det intellektuelle miljøet i Norge på 1880-tallet ved å danne midtpunktet i en gruppe av studenter og kunstnere som vendte borgerskapet og karrieren ryggen. Dette kan jo ha en sammenheng med hvor «opp-røreren» kommer fra.

Scott var sterkt inspirert av filosofien og Spinozas grunntanke om at gud-dommen utfolder seg i og gjennom alt – vi er deler av Guds selvtutfoldelse. Nøysomhet og enkelhet – grunntrekk i naturen burde også være det i men-neskelivet.

Sivilisasjons- og kultur-kritikk – vi har fjernet oss fra, og er på kollisjonskurs med naturen.

Outsiderne som bryter ut av samfun-net og lever nær naturen viser oss hvordan vi burde leve.

Outsiderne er praktiske og skjønner og vet å utnytte funksjonaliteten i na-turen – de praktiske sammenhenger. De er nøysomme, hardføre, sterke – bruker kroppen og utvikler den.

De dypeste følelser er de som naturen gir, hvor vi føler oss i ett med alt som er til.

Mennesket trenger bare en liten gruppe venner eller støttespillere.

Hva kan vi lære av Gabriel Scotts diktning i dag?

Vi finner mange likheter mellom Scott og Arne Næss. De var begge sterkt opptatt av naturen og begge var in-spirert av Spinoza. De kom begge fra velstående familier, men de valgte en enkel livsførsel begge to.

Arne Næss livskunst.

Å drive med små ting på en stor måte – engasjement og kraft.

Å takle livets mange utfordringer – å gjennomføre et liv preget av glede – uten å minske andres sjanse til å gjøre det samme.

Om å spille med de kort man til en-hver tid har på hånden – de uheldige og heldige, unge og gamle.

Lev barnlig!! Men ikke nødvendigvis barnslig

Her har vi mye å lære fra Scott.

Det handler om kjærlighet til naturen, til menneskene rundt oss. Det handler om godhet og det å ta vare på hveran-dre. Det handler om rettferdighet. Det handler om å handle og stå for det vi mener er riktig. Det handler rett og slett om å være tro mot seg selv.

Ut fra dette er Gabriel Scotts diktning og livsfilosofi minst like aktuell i dag som da.

Gabriel Scott

Spinoza.

Arne Næss

«En henrykkelse suser i ham, alle hans sanser står vidt åpne, han hører røster og stemmer omkring. Steinene taler, vidjene taler, stjernesildren som står der og smiler, mulden han tramper på – alt, alt. Bli som oss, hvisker det i lynget, bli som oss, hvisker det i sivet. Kristofer hører det og forstår det, der han går og skal røkte sin gjerning, sin fredelige, gode syssel. Ja svarer det inni ham, det er inderlighetens stemme, inderligheten som fyller hans hjerte, som leder ham minnelig frem over stien og vokser i ham fra dag til dag. I slike stunder kjenner han det som han har nådd selve livets hensikt og har fattet dets dypeste mål».

(Fra Stien – Kristofer med kvisten).

Modellen for Jan Vibe og steinen i kjerra

Av Harde Johannessen

Ole Kristensen Fåland / Tvedvann (1831-1917) er høyst sannsynlig modell for Jan Vibe i Gabriel Scotts bok Jernbyrden (1915).

Det var Samuel Gyseland på Fåland i Hægebostad som døde for få år siden, som lanserte denne kandidaten i boka *Gløtt gjennom gardssoga* (2009), helt uten å vite hvor nær han var sannheten. Gyseland hadde lest *Jernbyrden*. Han så at Jan Vibes dialekt var helt lik hans egen, og tenkte med en gang på at Ole som de kalte for Ola Femkar måtte være modell for Jan Vibe, for han var så sterk og rådsnar og sympatisk. Ei gang kom Ole over fem fanter som ville røve ham på Lundsbroa i Kristiansand, men han slo de fra seg, og fra den dagen ble han kalt Ola Femkar. Etter at Ole Kristensen Fåland/Tvedvand flyttet til Tveit og fikk festekontrakt på Tveitvann i 1865, ble det fortalt at han kaltes Ola Femkar fordi han kunne løse tømmerfloker ved Boenfossen som fem mann.

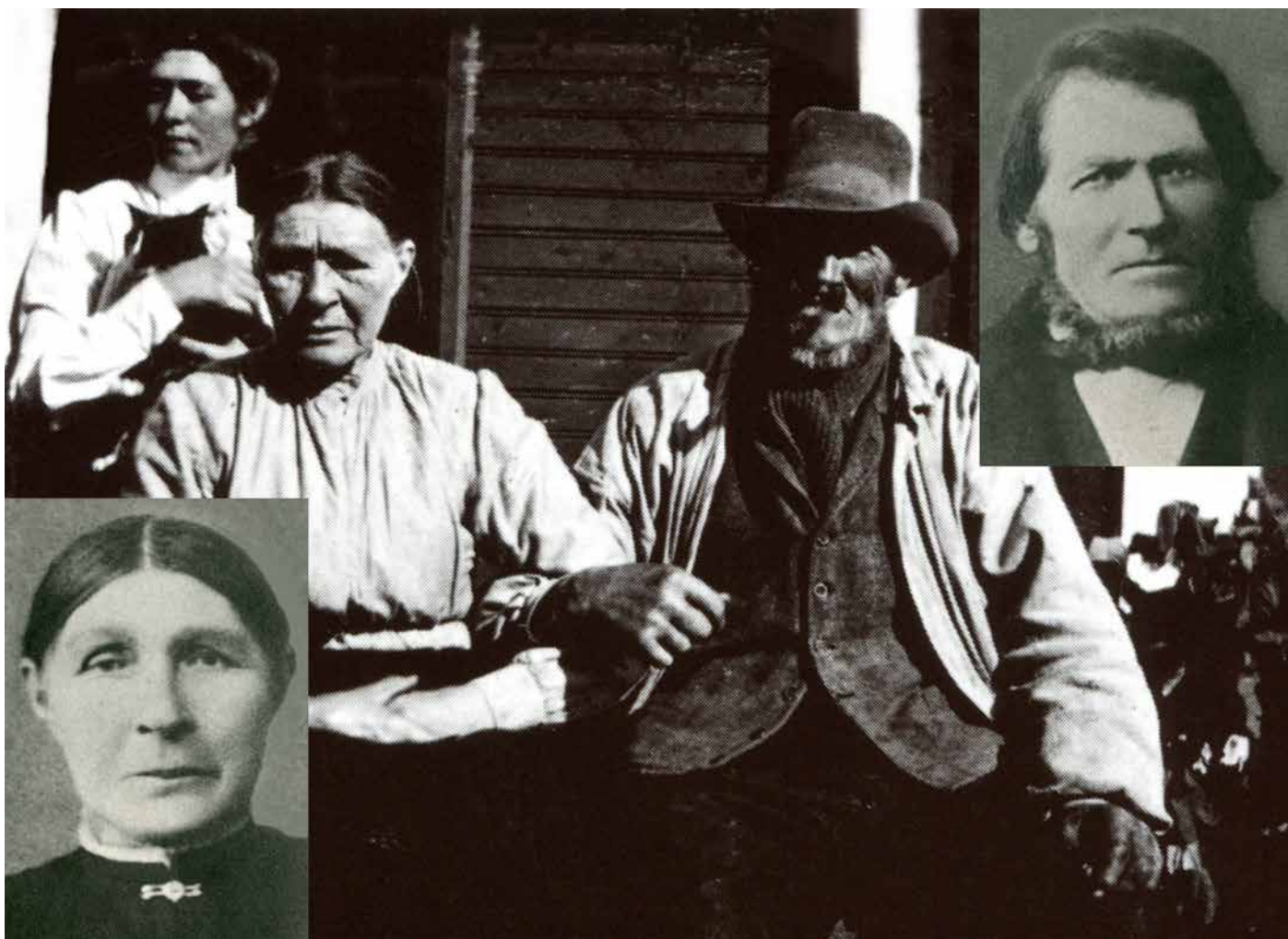
Han giftet seg med Tomine Knutsdatter (1838 – 1928) som kom fra Vestre Vallesverd. Korteste vei fra Tveit til Tomine på Vestre Vallseverd gikk over Drangsholtheia og gjennom Urdalen. Det som Samuel Gyseland ikke var klar over var at nettopp i Urdalen hadde Gabriel Scott ei jakthytte, og veien går helt inntil hytteveggen. Så her har Gabriel Scott og Ole Kristensen Tvedvand høyst sannsynlig blitt kjent med hverandre, og Ole blitt modell for Jan Vibe.

Også steinen i Jan Vibes kjerre taler for at Ole er modell. Det hadde heller ikke Gyseland oppdaget, men likevel utpekt Ole som modell. På gården Fåland i Hægebostad, som Ole kom fra, var det en stor stein som øverste trappetrinn opp til huset. På denne er det hugget inn initialene til to personer.

Gyseland tror det er initialene til Ole og hans sønn. Denne steinen ligger nå som nederste trappetrinn til det nyere huset som Samuel Gyseland bodde på, og som nå omtales som gamlehuset på gården. Det virker sannsynlig at det er denne steinen Gabriel Scott har brukt som modell da han la følgende ord i Jan Vibes munn: « - det e' grundsteinen te huset mit. Det e' fars grundstein og farfars grundstein, ...»

Steinen på Fåland i Hægebostad er trolig den Gabriel Scott har plassert i kjerra til Jan Vibe.

Ole Kristensen Tvedvand og hustruen Tomine Knutsdatter. Bak yngste datter Olava Theodine. Bildet er tatt ca 1900 på trappa til huset på Tveidevann. Det ble trykket i Tveit-kalenderen mars 1998. Se de nevene! Og han holder kona i armen! Jeg har ikke sett noe lignende bilde. Snill og sterk som Jan Vibe.

Jernbyrden også på estisk

Jeg oppdaget nylig at *Jernbyrden* er oversatt til estisk, ikke som bok men som føljetong i avisa *Maa Hääl* i 1933. *Jernbyrden* ble oversatt til svensk; *Järnbörden* i 1925, deretter av Käthe Miethe til tysk, og kom i avisa *Deutsche Allgemeine Zeitung* som føljetong i 1927. Da hadde den tittelen *Die eiserne Jungfrau*. Så reviderte hun teksten, og den kom som bok *Das eiserne Geschlecht* i 1929. Deretter kom den på estisk som føljetong i avisa *Maa Hääl* i 1933; *Raudsed mehed*. Så kom den på engelsk i 1935, *The Bruden of Iron*. Og til sist i en annen tysk oversettelse, der *Jernbyrden 1* og *2* er samlet i boken *Die Feuerprobe* i 1943.

Jeg stusset på den første tyske tittelen «*Die eiserne Jungfrau*» - Jernjomfruen – Iron Maiden! Hva skulle den hen spille på? I *Jernbyrden* står det om en jernovn som må ha gjort så stort inntrykk på Käthe Miethe at den har blitt bestemmende for tittelen. Der står: «...Jan hadde kjøpt et kakkelovn paa Eidjord, et gammeldags uhyre med tykke søiler og en halvnaken støpejerns jomfru i midten omtrent paa størrelse som et seksaars barn.» Og på slutten av boka står det så vakert: «Omtrent et aar eller saa efter brøt Jan ovnen fra Eidjord ned og tok jomfruen med ut i smien. Der hamret han to vinger til hende, saa hun blev forvandlet til engel, og stilte hende paa Ingers grav.»

Ifølge boka *Norsk jernskulptur* (1944) populært kalt «Norsk jernbibel» finnes det kun en norskprodusert ovnsmodell som har to søyler oppå med en kvinnestatue mellom. Det er nok denne Gabriel Scott har i tankene, for beskrivelsen passer så godt, «en halvnaken støpejerns jomfru i midten omtrent paa størrelse som et seksaars barn.» Statuen er 108cm høy.

Det fantes fire kjente eksemplarer av denne ovnen i 1944. En ble innkjøpt av Norsk folkemuseum i Kristiania i 1901, og Gabriel Scott bodde sånn til og fra i Kristiania i 1899 til 1905, så der kan han ha sett ovnen.

Jernbyrden på estisk, engelsk og svensk, og en av de tre tyske oversettelsene. Til høyre er ovnen som Jan Vibe kjøpte på Eidjord, i alle fall høyst sannsynlig en slik en. Den ble slipt på Nes Jernverk.

Gabriel Scotts bord

Av Vibeche Grørdum

På det gamle torget i Grimstad finner vi Trio kafé og kaffe-bar. Der finner vi også Gabriel Scotts bord.

Innehaver Anita Eiklund har drevet kafé et annet sted i byen i 6 år, men hun ønsket en miljøforandring og nye lokaler. Hun falt pladask for de gamle lokalene til Trio tobakk- og sigarforretning på torget.

– For halvannet år siden var vi på ferie i Danmark og da var jeg innom en kafé som jeg synes var så fin. Jeg sa til datteren min at sånn kafé har jeg også lyst på, sier Anita Eiklund.

Ikke lenge etter hadde drømmen gått i oppfyllelse.

– Trio navnet stammer fra tre menn som startet opp Trio tobakk- og sigarforretning i 1903 og som ble drevet i familien helt frem til 1971. De tre mennene hadde også en liten kiosk nede på brygga i Grimstad som blant annet solgte utenlandske aviser, forteller hun.

Kaféen inneholder i dag mange gamle tobakksreklamer og illustrerer godt hvordan det var i lokalene tidligere.

Peer Rødal Haugen i Gabriel Scott Selskabet var innom kaféen en stund tilbake og ønsket seg et Gabriel Scott bord.

– Det er ikke så lett for oss å ha bøkene liggende fremme, men det hender at vi legger dem fram inne i mellom, sier Anita.

På veggen henger det en gammel Pider Ro-plakat. Denne er bare et av elementene som skaper atmosfære i denne særdeles trivelige kaféen.

– Plakaten hang her da vi tok over og den vil vi selvfølgelig ha hengende, forteller Anita.

Det er ikke mange kunder innom da jeg var der, men det var det heller ikke andre steder i byen.

– Det er ikke noe pluss at det er så fint vær, men det kommer vel dager som er overskyet også. Det er jo ikke så lett å drive kafé i en så liten by, men jeg har jo lang erfaring så jeg vet hva jeg driver med, sier hun.

Trio kafé og kaffebar.

Innehaver Anita Eiklund.

Peer ved Gabriel Scotts bord.

Kaféen selger også veldig god kaffe som de kjøper av Håkon Carlos Sørby fra Tveit.

– Håkon Carlos importerer kaffen fra Colombia, men brenner den på Tveit, der han bor. Han kommer til og med og leverer den personlig på døra, avslutter Anita Eiklund i Trio kafé og kaffebar.

Håkon Carlos Sørby som er adoptert fra Colombia har valgt å sende deler av fortjenesten fra kaffesalget til barnehjemmet der han vokste opp.

Jeg anbefaler på det sterkeste en tur innom Trio kafé og kaffebar neste gang du er på torget i Grimstad.

I Gabriel Scotts fotspor i Birkenes

Søndag 10. september er du velkommen til arrangement på Svalandsheia.

Vi møtes kl 13.30 ved Mollestadeika i Birkenes.

Her vil Ragnhild Mollestad Stomnås fortelle om sagn og overtro knyttet til eika.

Deretter kjører vi opp til Svalandsheia. Her er flott utsikt i alle himmelretninger.

Christianssands og oplands turistforening drev turiststasjon her fra 1889 til 1902/03.

Det var den best besøkte av ti turiststasjoner med opptil 710 besøkende i året.

Gabriel Scott hadde et forhold til både Mollestadeika og Svalandsheia.

Det har han beskrevet i flere sammenhenger, blant annet i turistforeningens årbok fra 1954. En gang rundt 1950 hadde Gabriel Scott med seg forlagssjef Harald Vollan Grieg i Gyldendal for å vise ham Svalandsheia og besøke bygdefolk.

Bjarne Bjorvatn, Andreas Vollan,

Thorvald Svaland og Martin Birkeland vil rekonstruere dette besøket.

De vil også fortelle om hva Scott har skrevet om dette stedet og fra andre steder i Birkenes. Det blir allsang og boksalg.

Ta med mat og drikke og gjerne

noe å sitte på. Har du spørsmål om turen?

Kontakt Martin Birkeland 90614729 eller

Harde Johannessen 90759519

Thorvald Svaland, Martin Birkeland og Bjarne Bjorvatn på Svalandsheia

Fra “Digte” til “Årringer” Gabriel Scotts samlede dikt i to bind

Av Arne Henriksen

Med de to bindene av Scotts dikt som Selskabet gir ut til Scottdagene tar vi et kjempeskritt mot målet: “Hele Scotts forfatterskap utgitt på nytt”. Vi har samlet alle hans diktbøker i disse to bindene, og dekker dermed 10 % av hans samlede produksjon på 60 bøker. I tillegg har vi tatt med en håndskrevet diktsamling, som ikke har vært trykt før og en del “løse dikt”, som har vært trykt i aviser og tidsskrifter, samt diktene fra Ernst Kreidolfs «Blomstereventyr», som Scott har gjendiktet, til sammen åtte titler samlet i to bind og nær på 600 sider.

Vi har valgt å ta inn de enkelte diktsamlinger uavkortet. Dette har som følge at enkelte dikt forekommer flere ganger, f. eks. er alle diktene i “Digte” fra 1919 med ett unntak trykt i tidligere samlinger. Når vi likevel har valgt å gjøre det slik, er det av flere grunner: For det første ville vi gjerne gjøre de enkelte samlingene tilgjengelige i uavkortet utgave. For det andre forekommer en del av diktene i litt forskjellige utgaver i de ulike samlingene, og for det tredje ville bokgruppa helst unngå å måtte foreta valg som kunne påvirke lesernes opplevelse av Scotts diktning.

Gabriel Scott begynte sin forfatterkarriere som lyriker, og han startet i ung alder. Allerede i 1890, da han var 16 år, var hans julepresang til faren en håndskrevet diktsamling. Denne finnes i dag på Nasjonalbiblioteket. Han fortsatte i 1891 og 1892 med en ny håndskrevet diktsamling, som i dag finnes på Aust-Agder Arkivet i Arendal.

Det var mange håpefulle nyromantiske forfattere på denne tiden. Vilhelm Krag hadde 25. oktober 1890 i Studentersamfunnet så å si innledet nyromantikken i litteraturen med sitt nyskapende dikt «Fandango», og det var ikke få som drømte om å gjenta bragden. Scott søkte råd og veiledning hos forfattere som Jonas Lie, og Vilhelm Krag, og ikke alltid med like oppmuntrende resultat. Men da han søkte råd hos Knut Hamsun, må han ha fått tent et lite håp. Vi siterer her fra Scotts egen fremstilling i «Festskrift til Knut Hamsuns 70 års dag», Gyldendal 1929:

Han fik diktene og beholdt dem nogen dage, og saa møtte jeg ham paa gaten igjen.

— De skriver bedre vers end prosa, sa han - De er mere moden der.

Jeg fortalte, at andre hadde sagt det motsatte, men han holdt paa sit.

— Naturligvis, De er endda for ung, men De har enkelte uttryk og billeder som virkelig er gode. Han saa ut over kanten paa lorgnetten, som han gjorde in mellem og citerte en enkelt linje:

— Det er godt, la han til og gjentok nogen ord - det er godt, det der, det er virkelig godt! Jeg nævnte et enkelt dikt i samlingen og spurte hvad han mente om det.

— Det er godt, sa han igjen - han gjør pinedød ikke maken, han Krag!

Etter å ha fått trykt frittstående dikt i forskjellige småaviser langs kysten fra Porsgrunn til Haugesund, fikk han i 1894 endelig utgitt en trykt diktsamling på Haffner og Hilles forlag

i Oslo. Boken hadde den lite oppsiktsvekkende tittelen “Digte”. Opplaget var ikke stort, sannsynligvis 500 eksemplarer. Denne boken kan tidvis forekomme i antikvariatene, for øyeblikket er det to eksemplarer til salgs, pris kr. 750,- og kr. 1.400,-.

Neste diktbok var “Dag” i 1895. Denne boken er usedvanlig sjelden, selv til Scott å være. Så vidt jeg vet, har den forekommet til salgs antikvarisk bare én gang i hele Scottselskabets 20-årige historie.

I 1903 kom diktsamlingen “Siv”, trykt i 350 nummererte eksemplarer. Også denne er sjelden, og man må punge ut med betydelige beløp hvis den dukker opp.

De neste samlingene var “Sverdlijer” i 1912, “Digte” i 1919 og “Årringer” i 1945. Disse er ikke fullt så sjeldne, men man må ha litt tålmodighet dersom man er på jakt etter dem.

Da Scott startet sin lyrikerkarriere var nyromantikken i litteraturen på sitt høyeste, og hans tidlige arbeider bærer tydelig preg av dette. Kvinnesynet er preget av “blege jomfruer i maaneskinns”, deres blikk er “trett og sørgmodig”, de har tidvis store vanskeligheter med å holde hodet oppe, så de må ofte “støtte det i haanden”, de opptre oftest i haver, omgitt av roser – ellers er også hvide liljer et betydelig innslag i floraen. Man kan undre seg over dette, for skal man dømme etter den delvis selvbiografiske “En drøm om en drøm”, var Scotts egen mor alt annet enn et persilleblad, og også de andre kvinnene som opptre der er sterke og selvstendige personligheter. Konklusjonen må bli at han ubevisst har latt seg binde av nyromantikken motepregede stil, som for øvrig ble blodig paradier i “Rythmeskulp” av pseudonymet Adolecentius Olsen. Men vi tør vel våge den påstand at var han god nok for Hamsun, så burde han være god nok for de fleste.

De som har uttalt seg om Scotts tidlige diktning, har i stor grad konsentrert oppmerksomheten om dette motepreget, og det har ført til at diktene i stor grad er blitt avleid

som ubetydelige. Og de kan nok delvis ha rett i at emnevalget ikke alltid er oppsiktsvekkende originalt. Men man må ha i minnet at leserne på denne tiden, rundt århundreskiftet 1900, hadde en helt annen bakgrunn enn vi har i våre dager. Hest og kjerre, jernbane og dampskip var de rådende kommunikasjonsmidler — automobilen var i sin spedeste barndom og flyet var bare en tanke hos to sykkelreparatører i Amerika. Livet var langsommere, forholdet menneskene imellom var annerledes. Det lesende publikum hadde nok andre forventninger til litteraturen enn vi har i våre dager. Dette fører lett til at vi overser de små perler som finnes i Scotts tidlige dikt — der er eksempler på alvorlig religiøs anfektelse, som i “Landstrygerviser”, der er polemiske dikt, som “Til en kirkestatsråd” og inderlige naturreligøse vers, som “Min kirke”, der er vittige og språklig elegante dikt som de to Wessel-pastisjene “En duell” og “Den tørstige bonde”, som vi har tatt med for å vise at Scott som ordekvilibrant ikke står tilbake for Wessel selv. I det hele bærer alle hans dikt preg av en språkmesters beherskelse av sitt verktøy. Det kan riktignok tidvis være vanskelig å sette musikk til diktene hans, for han kan ofte skifte tempo og rytme eller til og med veksle mellom to verserhythmer i samme diktet, men som sagt – alltid springer han lettbenet på versefot, aldri snubler han. Ellers ble det tydeligvis allerede tidlig satt melodier til flere av diktene hans, Ella Anker forteller i sin bok «Et år i Rom», at Scott pleide å synge «Balladen om de tre søstre» til eget gitarakkompagnement under italiaoppholdet i 1906/07. Hans mor, Caroline Schytte Jensen har også satt melodier til flere av hans dikt.

Vår anbefaling til selskabets medlemmer er: Kjøp bøkene – gi deg god tid og les diktene med et åpent sinn – se bort fra forståespåere, og gjør deg heller opp din egen mening om saken.

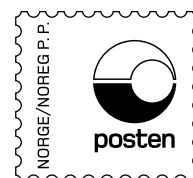
Nye bøker til Scott dagene

Dagenepris
kr. 169,-
pr.bok

Medlemmer
får rabatt

Retur:
GSS v/ Harde Johannessen
Hæstad
4770 Høvåg

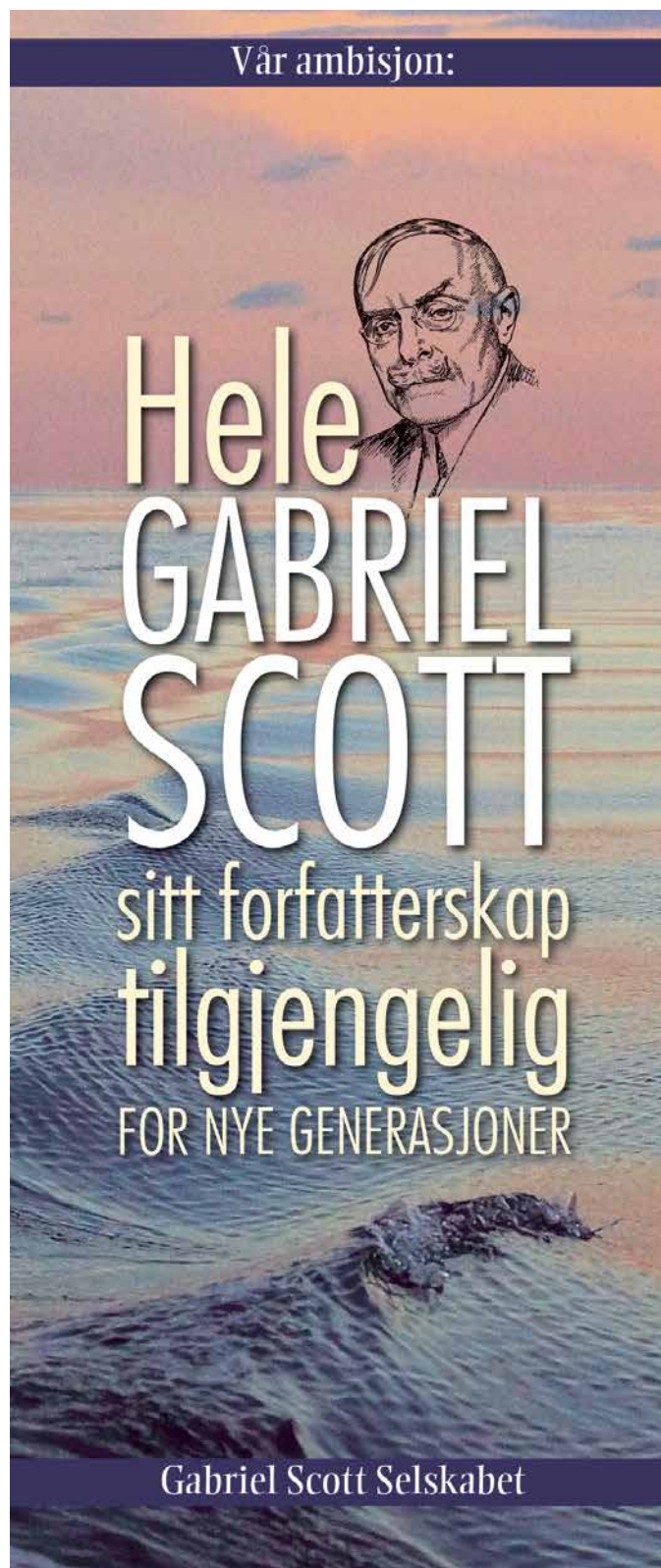

En drøm om en drøm
– viktige bøker i 2017

Bøker fra Gabriel Scott Selskabet

BOKTITLER

	PRIS	MEDL.
Aftenrøde (hft.)	99,-	75,-
Agdesiden,	195,-	135,-
Alkejegeren	200,-	140,-
Barkefletteren	200,-	140,-
Blaaskjæl	200,-	140,-
Broder Lystig (hft.)	149,-	105,-
Camilla Dyring (hft.)	149,-	105,-
De tre lindetrær (hft.)	149,-	105,-
De vergeløse (hft.)	149,-	105,-
Den hvide hest (hft.)	149,-	105,-
Det gyldne evangelium (hft.)	149,-	105,-
Det spøker	200,-	140,-
En drøm om en drøm: Våren (hft.)	149,-	105,-
En drøm om en drøm: Sommeren (hft.)	149,-	105,-
En drøm om en drøm: Høsten (hft.)	149,-	105,-
Et levnedsløp (Scott-biografi ved T. E. Dahl)	200,-	140,-
Fant / Josefa (dobbelbind)	250,-	175,-
Far sjøl i stua (hft.)	149,-	105,-
Fergemannen	200,-	140,-
Fugl Fønix (hft.)	149,-	105,-
Helgenen	200,-	140,-
Hellig tre konger (hft.)	149,-	105,-
Himmeluret (hft.)	149,-	105,-
Hollender-Jonas (dobbelbind)	200,-	140,-
Hyrden (hft.)	149,-	105,-
Jagtjournalen (hft.)	149,-	105,-
Jernbyrden (dobbelbind)	250,-	175,-
Lillehavns mysterier 1 (hft.)	149,-	105,-
Lillehavns mysterier 2 (hft.)	149,-	105,-
Markus the Fisherman	200,-	140,-
Pider Ro's historier	200,-	140,-
Påskeeggene	200,-	140,-
Sanketeina 1 (hft.)	149,-	105,-
Sanketeina 2 (hft.)	149,-	105,-
Sanketeina 3 (hft.)	149,-	105,-
Sanketeina 4 (hft.)	149,-	105,-
Sjøpapegøier (hft.)	149,-	105,-
Skipper Terkelsens levnedsløp (hft.)	149,-	105,-
Sven Morgendug (hft.)	149,-	105,-
Sølvfaks	200,-	140,-
Stien	200,-	140,-
Tripp-Trapp-Tresko	200,-	140,-
The golden gospel (hft.)	149,-	105,-
Vester i skjærene	200,-	140,-
T-SKJORTE (marine m/ GS-sjgn. og karrikatur)	170,-	170,-

Du kan bestille bøkene via www.gabrielscott.no
Porto tilkommer ved postsending. Ellers er bøkene å få i bokhandelen, eller de kan bestilles der.